

lysningsretten, jf. retsplejelovens § 18, ligesom reglerne ikke finder anvendelse på andre sager uden for den egentlige retspleje, der hører til byretternes virkekreds, jf. retsplejelovens § 11, stk. 2, f.eks. notarialforretninger.

Den grundlæggende betingelse er, at der er tale om en *verserende sag*. Reglerne finder således i første række anvendelse på borgerlige sager, der er anlagt ved retten ved indlevering af stævning, jf. retsplejelovens § 348. Reglerne finder imidlertid også anvendelse på verserende sager, der ikke er borgerlige retssager i snæver forstand, herunder fogedsager og skiftesager. Reglerne vil således f.eks. kunne finde anvendelse i tvistige fogedsager, der er indbragt for fogedretten ved indlevering af en fogedbegæring, jf. retsplejelovens § 488 og § 598. Reglerne vil også kunne finde anvendelse i ægtefælleskiftesager, når skifteretten har taget en begæring om offentligt skifte til følge, jf. skiftelovens § 64 a, eller i en tvist i forbindelse med behandlingen af et dødsbo eller et konkursbo, hvor tvisten er indbragt for skifteretten efter henholdsvis dødsboskiftelovens § 89, jf. § 98, og konkurslovens § 242.

Er der ikke tale om en verserende sag, finder reglerne ikke anvendelse. »Verserende sager« omfatter f.eks. ikke tilfælde, hvor retten modtager en stævning, som ikke opfylder kravene i retsplejelovens § 348, stk. 2, eller en anmodning om isoleret bevisoptagelse efter retsplejelovens § 343. Nævnes kan også en begæring til skifteretten om indledning af offentligt ægtefælleskifte, jf. skiftelovens § 64 a, da sagen i et sådant tilfælde først kan anses for at versere, når retten har taget begæringen til følge, jf. ovenfor. Retsmægling kan alene anvendes i borgerlige sager. Der vil således ikke kunne ske retsmægling vedrørende et borgerligt krav, der behandles under en straffesag (den såkaldte adhæsionsproces). Ønskes retsmægling om et sådant krav, må kravet indbringes for retten i den borgerlige retsplejes former.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2 og 3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 272

Bestemmelsen beskriver processen ved indledning af retsmægling.

Det er retten, der beslutter, om retsmægling skal indledes i en konkret sag. Retsmægling kan kun indledes, hvis begge/alle parterne anmoder om det. Retsmægling kan således aldrig finde sted, hvis parterne ikke er enige om at søge deres konflikt løst ved retsmægling.

Der stilles ikke formkrav til parternes anmodning om retsmægling (ud over de formkrav, der skal være opfyldt for, at der kan siges at være tale om en verserende retssag, jf. bemærkningerne til den foreslåede § 271). Anmodningen kan således fremsættes såvel skriftligt som mundtligt, f.eks. i forbindelse med et forberedende møde i medfør af retsplejelovens § 353. Der er ikke fastsat nogen frist for, på hvilket tidspunkt under sagen en anmodning om retsmægling kan fremsættes. Anmodning kan således i princippet fremsættes, indtil sagen er afgjort ved dom eller på anden måde afsluttet ved retten. Parterne skal dog så tidligt som muligt i processen have lejlighed til at overveje retsmægling, jf. nærmere nedenfor.

Reglen omhandler ikke, hvordan parterne skal informeres om muligheden for retsmægling. Det forudsættes, at informationen gives på den mest hensigtsmæssige måde. Dette indebærer, at fremgangsmåden skal tilrettelægges således, at parterne så tidligt som muligt i processen får lejlighed til at overveje retsmægling, og således at der sikres en vis ensartethed i den information, der videregives til parterne. Når det står klart for retten, at der er tale om en tvistig sag, som parterne har rådighed over, bør retten almindeligvis informere om muligheden for retsmægling. Yderligere information om retsmægling kan f.eks. gives på et forberedende møde, jf. den foreslåede regel i § 353, stk. 1, nr. 20 (lovforslagets § 1, nr. 10).

Selv om parterne er enige om at søge deres konflikt løst ved retsmægling, har de ikke et krav herpå. Retten skal således vurdere, om sagen er egnet til retsmægling.

Den grundlæggende betingelse for, at en sag kan anses for at være egnet til retsmægling, er, at der er tale om en dispositiv sag, dvs. en sag, hvor parterne frit kan indgå gyldig aftale om det spørgsmål, som tvisten vedrører. Hvis parterne ikke er rådige over (dele af) en sag, kan retsmægling derimod ikke finde sted (indispositive sager). Som eksempel kan nævnes ægteskabssager, hvor parterne ikke har rådighed over – dvs. ikke frit kan aftale – hvorvidt skilsmissebetingelserne er opfyldt. Mægling vil således ikke kunne finde sted med hensyn til spørgsmålet om ophør af et ægteskab ved skilsmisse, hvorimod der eksempelvis normalt vil kunne ske mægling med hensyn til vilkårene, f.eks. spørgsmålet om bidragspligt og forældremyndighed. Endvidere vil retsmægling ikke kunne finde sted i sager, hvor en offentlig forvaltningsmyndighed som part ikke opfylder forudsætningen om at have rådighed over sagen, fordi myndigheden er bundet af et legalitetsprincip (dvs. princippet om, at forvaltningens handlinger skal have hjemmel i lov og ikke må